

Nr 59.

Ankom till riksdagens kansli den 15 mars 1938 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående penninglotteriväsendet jämte en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I proposition nr 24 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden, föreslagit riksdagen att godkänna av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll angivna riktlinjer för penninglotteriväsendet i riket.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom första kammaren av herr *H. Bäcklund* väckt motion (nr 154), vari hemställts,

dels att när, i fråga om lotterimedelsfonden, beräknad full vinst av c:a 14 $\frac{1}{2}$ miljoner uppstår, hälften härav tillföres statskassan samt att likaledes halva vinsten av vadhållningen vid idrottstävlingar tillföres statskassan, under det att den andra hälften av vinsten tillföres lotterimedelsfonden respektive fonden för idrottens främjande,

dels att fördelningen av medel ur nämnda båda fonder må ske efter prövning av en av Kungl. Maj:t tillsatt nämnd.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Departementschefen har inledningsvis erinrat därom, att riksdagen i skrivelse den 10 april 1935, nr 155, anhöll om slutförande av en av 1920 års riksdag begärd och under åren närmast därefter igångsatt utredning rörande inrättandet av ett statslotteri samt om framläggande av det förslag till dylikt lotteri, vartill utredningen kunde giva anledning.

Den 30 december 1935 bemyndigade Kungl. Maj:t med anledning härav chefen för handelsdepartementet att tillkalla högst tre personer att inom departementet biträda med en utredning, som närmast skulle avse slutförande av nyssnämnda utredning om statslotteri och därjämte skulle innefatta undersökning av andra tänkbara medel till förhindrande av svenskt spel på utländska lotterier. Med stöd av detta bemyndigande tillkallade chefen för handelsdepartementet samma dag för ifrågavarande ändamål vissa sakkunniga.

De sakkunniga, vilka antogo benämningen statslotteriutredningen, hade till fullgörande av sitt uppdrag, i vad detsamma avsåge frågan om inrättan-

de av statslotteri, den 31 december 1936 avgivit tryckt betänkande med förslag rörande svenskt penninglotteri (stat. off. utr. 1937: 4).

Departementschefen har beträffande detta ärende till en början lämnat en kortfattad redogörelse över dels utvecklingen av och nuvarande system för penninglotterier i Sverige, dels resultatet av vissa undersökningar rörande svenskt spel på utländska lotterier och dels behandlingen av hithörande frågor inom riksdagen samt i offentliga utredningar intill år 1936.

Härefter har departementschefen övergått till att under särskilda punkter redogöra för det väsentliga i statslotteriutredningens förslag ävensom det huvudsakligaste innehållet i däröver avgivna yttranden.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Av den lämnade redogörelsen framgår, att de svenska penninglotterierna under senare år i praktiken kommit att utgöra en permanent, av staten i alla viktigare avseenden reglerad och kontrollerad inrättning. Emellertid har, såsom förut jämväl angivits, dessa lotterier brukat av Kungl. Maj:t beslutas varje gång endast för sex månader framåt, och deras handhavande har genom avtal, som avslutats särskilt beträffande varje lotteri, likaledes för endast ett halvår åt gången anförtrots åt en av staten i vissa hänseenden oberoende lotteriföreståndare. De förhållanden, som sålunda utbildats på det svenska lotteriväsendets område, hava, särskilt inom riksdagen, givit anledning till anmärkningar av huvudsakligen principiell natur. Då nu den redan av 1920 års riksdag begärda utredningen om inrättande av s. k. statslotteri slutförts och genomgått vederbörlig remissbehandling, synes tidpunkten vara inne att till avgörande upptaga frågan om ordnandet på längre sikt av penninglotteriväsendet i Sverige.

Den naturligaste lösningen torde härvid vara att, med bibehållande av tämligen omfattande månatliga dragningar, organisera dessa såsom en även i formellt avseende mera stadigvarande institution. I samband därmed är det angeläget att söka giva denna institution en utformning och dragningarna en omfattning, som möjliggör effektiv konkurrens mot de utländska lotterierna. Samtidigt bör en omorganisation av lotteriväsendet dock icke gå i sådan riktning, att den uppmuntrar till ökning av den svenska allmänhetens sammanlagda lotterispel eller eljest giver anledning till berättigade invändningar av social eller etisk natur.

Innan jag övergår till en närmare behandling av frågorna om penninglotteriväsendets framtida organisation och om lotterimedlens användning, vill jag, med utgångspunkt främst från nyss antydda principer ifråga om lotterirörelsens anordnande, angiva de enligt min mening lämpligaste riktlinjerna beträffande lotteriets typ, omfattning och vinstplan.

I likhet med statslotteriutredningen finner jag anledning ej föreligga att fråga den i Sverige hittills tillämpade s. k. enkla lotteritypen, innebärande att varje lotteri eller dragning är fullt fristående.

Vad beträffar lotteriets omfattning läser den inom landet förefintliga starka efterfrågan på lottsedlar utvisa, att antalet lotter för närvarande skulle kunna sättas icke oväsentligt högre än det i nuvarande svenska penninglotteriet vanliga. En lämpligt avvägd ökning av lottantalet måste även, såsom av de sakkunniga framhållits, under rådande förhållanden framstå såsom motiverad med hänsyn till den utländska konkurrensen. Under förutsättning att det svenska penninglotteriet samtidigt, genom sänkning av lottpriset eller dylika åtgärder, gives ökad konkurrenskraft gentemot

penninglotterierna i Danmark och Norge, torde man nämligen få utgå från, att de genom ökningen nytillkomna lottenheterna komma att absorbera åtminstone en betydande del av det intresse, som nu vänder sig till nyssnämnda lotterier i grannländerna.

Det svenska penninglotteriets omslutning bör emellertid uppenbarligen icke av statsmakterna bestämmas till ett fast lottantal per dragning en gång för alla eller ens för en mera avsevärd tid. Det synes böra överlåtas åt det förvaltningsorgan, som för framtiden får handhava lotteriföretagets skötsel, att — med anpassning efter växlingarna i efterfrågan å lottsedlar — variera omslutningen inom vissa av Kungl. Maj:t tillsvidare för viss tidsperiod angivna gränser. Statslotteriutredningen har föreslagit, att denna »elasticitet» i omfattningen skulle anordnas på sådant sätt, att till varje dragning skulle tillhandahållas ett praktiskt taget obegränsat antal lottsedlar, och att dragningen därefter skulle omfatta endast de lotter, som verkligen försålts. Genomförandet av ett sådant system har synts mig bliva förenat med alltför stora svårigheter, särskilt av teknisk natur. Jag vill i stället förorda, att Kungl. Maj:t från början fastställer för olika försäljningsalternativ beräknade fasta lotteriplaner, mellan vilka lotteriets styrelse skall äga att välja och inom vilka dragningen skall avse såväl sålda som osålda lotter. De lotteriplaner, som lotteriförvaltningen sålunda skulle bemyndigas att för de olika dragningarna tillämpa, synas förslagsvis böra vara åtskilda av intervaller om 25,000 lotter och kunna lämpligen tillsvidare variera mellan lägst 250,000 och högst 400,000 lotter. Vid kraftigare rubbningar i efterfrågan bör Kungl. Maj:t kunna medgiva särskilda ändringar uppåt eller nedåt ifråga om gränserna för lotteriets omslutning. Dock synas lotteridragningar av större omfattning än 500,000 lotter icke böra beviljas.

Statslotteriutredningen har ansett sig kunna räkna med att antalet försålda lotter med tillämpning av s. k. elastisk lotteriplan under var och en av de närmaste månaderna efter omorganisationen skulle bliva i genomsnitt 375,000. Med hänsyn särskilt till vad föreståndaren för penninglotteriernas expedition anfört i ämnet, finner jag emellertid försiktigheten bjuda, att man åtminstone för den närmaste framtiden icke räknar med större lottförsäljning än i medeltal 325,000 lotter till varje dragning.

Jag anser i likhet med statslotteriutredningen lämpligt, att lottpriset för framtiden sänkes till 10 kronor, ett pris, som även tidigare tillämpats under en följd av år och som bättre än det nuvarande 12-kronorspriset måste anses ägnat att konkurrera med lottpriserna i Norge och Danmark. Liksom de sakkunniga förutsätter jag härvid, att lotteriet befrias från stämpelpfikt och att de inkomster, staten härigenom förlorar, ersättas genom ökad inleverering till statsverket av behållningen i lotteriet. Förslag till härav betingad ändring i gällande stämpelförordning framlägges av chefen för finansdepartementet.

Statslotteriutredningen har såsom nyhet föreslagit införandet av halvlotter. Förslaget kan givetvis väcka en viss tveksamhet. Lotternas uppdelning i halvlotter torde försvåra och fördyra lotteriets handhavande. Då systemet är oprövat, hindrar det vidare en säkrare förhandskalkyl rörande lotteriföretagets ekonomiska bärighet. Å andra sidan måste införandet av halvlotter — även om vinstvärdet å dylik lott komme att bliva lägre än exempelvis å motsvarande lott i det danska klasslotteriet — i och för sig anses ägnat att avleda den svenska allmänhetens intresse från de utländska lotterierna, där delotter i stor utsträckning tillhandahållas. Genom åtgärden i fråga skulle man också tillmötesgå sådana spelare, som vilja skaffa sig en vinstchans oberoende av andra och vilka, såsom de sakkunniga uttryckt sig, tillhöra en förmögenhetsklass, »där spel på lotteri för 5 kronor åt gången

kan anses försvarligt, medan en utgift på 10 kronor för detta ändamål är för stor». Med hänsyn till senast anförda omständigheter torde de sakkunnigas förslag vara värt att prövas. Huruvida systemet bör genomföras omedelbart eller först sedan någon erfarenhet vunnits på verkningarna av den ändrade lotteriororganisationen, det lägre lottpriset och övriga nu ifrågasatta förändringar torde få bli beroende på fortsatta överväganden. Avgörandet torde liksom då det gäller lotteriets omslutning få ankomma på Kungl. Maj:t.

I anslutning till vad jag förut anfört rörande lotteriplaner med olika lottantal föreslår jag, att Kungl. Maj:t för var och en av dessa planer från början fastställer en särskild vinstplan. Med tanke på den utländska konkurrensen synes lämpligt, att, åtminstone för den närmaste framtiden, förhållandet mellan sammanlagda vinstvärdet och sammanlagda lottvärdet fastställs till omkring 65 %, och att vinstchansen bestämmas till omkring 10 %. Tillräcklig anledning synes mig knappast föreligga att, på sätt de sakkunniga föreslagit, frågå nu gällande vinstplan i fråga om de särskilda vinsterernas valörer. Särskilt om man tager i betraktande att det konkurrerande danska lotteriet i de högre klasserna rör sig med vinster om såväl 100,000 som 150,000 och 250,000 kronor torde det få anses mindre välbetänkt att sänka högsta vinstens värde under det i de svenska penninglotterierna vanliga. Jag förordar alltså bibehållandet av en 100,000-kronorsvinst i varje dragning. — Det förefaller icke heller tillräckligt motiverat att genomföra den av de sakkunniga ifrågasatta utsträckningen av preskriptionstiden, nu ett år, för vinsternas utfående.

Såsom jag tidigare framhållit måste det under nuvarande förhållanden anses naturligt, att åt de svenska penninglotterierna gives en fastare organisation än vad hittills varit fallet. Alla som yttrat sig i ärendet synas också vara eniga med statslotteriutredningen därom att penninglotteriväsendets handhavande åtminstone för den närmaste framtiden bör upplåtas åt ett mera permanent förvaltningsorgan. I likhet med de sakkunniga anser jag lotterirörelsen icke vara av sådan natur, att skötseln därav bör tilläggas någon avdelning inom den egentliga statsförvaltningen. Vad särskilt angår det i vissa yttranden framställda förslaget, att ifrågavarande rörelse skulle handhavas av postverket, må framhållas det mindre tilltalande i att åt nämnda verk — vilket utrustats med uppgifter av sådan art som sparbanksrörelse och därmed förbunden sparpropaganda — anförtro den löpande förvaltningen av ett penninglotteri. Vid övervägande av de olika möjligheter, som kunna föreligga i förevarande avseende, har jag stannat för att tillstyrka statslotteriutredningens förslag, att förvaltningen av det omorganiserade penninglotteriet uppdrages åt ett särskilt för ändamålet under statens medverkan stiftat aktiebolag. Koncession för bolaget, som lämpligen synes kunna erhålla den av de sakkunniga föreslagna benämningen Svenska Penninglotteriet Aktiebolag, torde böra beviljas för en icke alltför kort tidsperiod åt gången, förslagsvis tillsvidare för åren 1939—1943. Bolagets ordning bör fastställas av Kungl. Maj:t, och dess aktier böra, så långt lagen tillåter, innehavas av staten. Aktiekapitalet synes i enlighet med de sakkunnigas förslag kunna fastställas till lägst 50,000 och högst 150,000 kronor. Till aktie-teckning torde av riksdagen nu behöva äskas högst 100,000 kronor. Jag förutsätter i likhet med statslotteriutredningen, att det ifrågasatta aktiebolaget icke skall vara skyldigt att erlagga inkomstskatt för den del av lotteribehållningen, som icke disponeras av bolaget. Chefen för finansdepartementet anmäler i annat sammanhang de förslag till författningsändringar, som vid bifall härtill föranledas.

Vad angår detaljerna i lotteribolagets organisation torde antalet ledamöter respektive suppleanter i styrelsen icke böra överstiga fem. Dessa, liksom revisorerna, förslagsvis två till antalet, torde samtliga böra utses å bolagsstämma för ett år i sänder. Utdelningen å aktiekapitalet torde tillsvidare böra maximeras till fyra procent.

Genom den organisationsform, som nu föreslås, synes man mig kunna tillgodose kravet på effektivt statligt inflytande i lotteriföretaget samtidigt som man möjliggör en lätt anpassning efter de skiftande förhållandena på lotterimarknaden och även i övrigt giver lotteriets ledning tillräcklig rörelsefrihet för lotteriverksamhetens affärsmässiga handhavande. Genom aktiebolagsformen vinnes även möjlighet att upplägga en garantifond till säkerhet för vinsternas utbetalning, varigenom den nu brukliga bankgarantien för framtiden skulle bli öfverflödig. Jag ansluter mig till de sakkunnigas förslag i fråga om inrättandet av en sådan fond. Vad angår storleken av densamma — enligt de sakkunnigas beräkningar 500,000 kronor — torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan besluta efter omständigheterna.

Det torde i huvudsak böra överlåtas på lotteribolaget att på lämpligaste sätt anordna lottförsäljningen. I lotterikoncessionen torde i sådant hänseende endast böra meddelas ett allmänt åläggande för bolaget att anställa försäljningsombud i tillräcklig omfattning. En viss ökning av antalet försäljningsställen utöver det nuvarande läser i samband med utgivandet av ett större antal lotter bli ofrånkomlig såsom ett led i åtgärderna för stärkande av det svenska lotteriets konkurrenskraft.

I fråga om det föreslagna lotteriföretagets inkomster och utgifter utgår jag såsom tidigare berörts från att någon stämpelavgift icke skall erläggas, ävensom att lotteriaktiebolaget i allt väsentligt fritages från skattskyldighet för inkomst. Vad angår principerna för lotteribehållningens användning innebär de sakkunnigas förslag, att ena hälften av behållningen skulle användas för statsverkets behov och redovisas å särskild inkomsttitel, medan den andra hälften skulle omedelbart tillföras en av statskontoret förvaltd fond, förslagsvis benämnd lotterimedelsfonden, från vilken Kungl. Maj:t skulle tillgodose vissa allmännyttiga ändamål. Ifrågavarande förslag torde leda till i huvudsak samma resultat som den nuvarande fördelningen, vid vilken statsverket jämväl tillföres inkomst av lotteriet i form av stämpelmedel. Jag har för egen del i princip funnit förslaget lämpligt avvägt och ägnat att, åtminstone i stort sett, läggas till grund för beslut om lotteribehållningens huvudsakliga användning. I anledning av vad statskontoret och riksräkenskapsverket anfört torde emellertid böra tillämpas vissa från de sakkunnigas ståndpunkt avvikande grunder för lotteriinkomsternas redovisning och behandling i riksstaten. Det torde sålunda ur budgetteknisk synpunkt vara riktigast, att hela lotteribehållningen, allteftersom den inlevererats till statskontoret, av sistnämnda ämbetsverk uppdebiteras å särskild inkomsttitel. Vidare synes det belopp, som av lotterimedlen årligen skall avses för allmänna budgetändamål, lämpligen böra bestämmas till en fast summa för budgetår. För tillgodoseende genom Kungl. Maj:ts försorg av vissa allmännyttiga ändamål skulle då återstå den del av lotteribehållningen, som överskjuter nämnda belopp. Denna del bör avsättas till den föreslagna lotterimedelsfonden. Avsättningen synes böra ske på så sätt, att månadsvis ett belopp, motsvarande skillnaden mellan å ena sidan summan av under månaden inlevererade lotterimedel och å andra sidan en tolfedel av nyssnämnda för allmänna budgetändamål under budgetåret avsedda belopp, av statskontoret tillföres fonden över ett under tionde huvudtiteln uppfört förslagsanslag, benämnt Avsättning till lotterimedelsfonden. Av det sagda framgår att jag,

vad angår bolagets redovisning av lotteribehållningen, biträder statskontorets uppfattning, att behållningen icke bör, på sätt de sakkunniga förordat, för helt räkenskapsår samlas hos lotteribolaget utan bör — efter avdrag för omkostnader och lämpliga reserver — inlevereras till statskontoret successive varje månad.

Vid en omsättning i lotteriföretaget av i medeltal 325,000 lotter under var och en av 12 dragningar skulle av lottförsäljningen per år inflyta 39,000,000 kronor. Till nyssnämnda belopp kunna läggas intäkter å tillhoppa ungefär 400,000 kronor i räntor och av försäljningen av dragningslistor. Med utgångspunkt från en sålunda sammanlagd årsinkomst samt under förutsättning, att provisionen för lottförsäljning beräknas till en och en halv procent och att övriga omkostnader tillhoppa belöpa sig till ungefär lika mycket, torde lotteriföretagets årsbehållning uppgå till i runt tal 13,350,000 kronor. Om, på sätt statslotteritutredningen beräknat, penninglotteriets årsomslutning uppginge till 4,500,000 lotter, skulle behållningen per år komma att uppgå till omkring 15,250,000 kronor. För en årsomslutning, motsvarande den största av de lotteriplaner, som av bolaget tillsviðare skulle få tillämpas, eller 400,000 lotter i månaden, torde behållningen kunna beräknas till något öfver 16,250,000 kronor. Beträffande dessa behållningars fördelning mellan allmänna budgeten och lotterifonden har jag redan uttalat mig. För närvarande tillföres den allmänna budgeten, såsom tidigare angivits, dels stämpelavgift å lottsedlarna dels ock viss andel i lotteribehållningen. Vid ett lottantal av 300,000 per dragning under var och en av 12 dragningar hava dessa sammanlagda budgetinkomster beräknats till 8,200,000 kronor (se sid. 6). Om den allmänna budgetens inkomster vid tillämpning av den nu föreslagna fördelningsgrunden — hälften av behållningen till allmänna budgeten och hälften till lotterimedelsfonden — skulle utvisa minskning i förhållande till de nuvarande, synes resultatet lämpligen böra jämkas, så att budgeten får vidkännas allenast hälften av ifrågasatt minskning. Vid 325,000 lotter under var och en av 12 dragningar och en årsbehållning således av 13,350,000 kronor skulle allmänna budgeten i enlighet härmed böra tillföras i runt tal 7.5 miljoner kronor. En från angivna utgångspunkter inom handelsdepartementet uppgjord sammanställning öfver lotteriföretagets ekonomiska resultat torde få såsom bilaga A¹ fogas vid statsrådsprotokollet.

Om, såsom avsetts, det ifrågasatta lotteriföretaget började sin verksamhet med ingången av kalenderåret 1939, kommer under budgetåret 1938/1939 att till statsverket inflyta allenast behållningen av fem dragningar, nämligen de i januari—maj 1939. För dessa dragningar måste vidare behållningen — med hänsyn till att några preskriberade vinster då ännu icke hinna att tillfalla företaget och att medel måste avsättas för erforderlig fondering — beräknas något lägre än för en motsvarande tidsperiod under normalt verksamhetsår. Under de i förutnämnda bilaga A angivna förutsättningarna torde sammanlagda behållningen under budgetåret 1938/39 i varje fall icke kunna beräknas till högre belopp än i runt tal 5,200,000 kronor. Om härav den för allmänna budgetändamål avsedda andelen bestämmes till 4,000,000 kronor, vilket belopp erfordras för att omläggningen av lotteriväsendet ej under övergångsåret skall medföra en belastning av allmänna budgeten, skulle till lotterimedelsfonden komma att avsättas omkring 1,200,000 kronor. Till avsättning till lotterimedelsfonden torde sålunda böra för budgetåret 1938/39 anvisas ett förslagsanslag å sistnämnda belopp.

Såsom tidigare nämnts har i de penninglotterier, vilka hittills beviljats,

¹ Ej här intagen.

fördelning av lotterimedlen å ifrågakommande allmännyttiga ändamål brukat äga rum redan i samband med lotteriets beviljande. Sålunda har samtidigt med att penninglotterier beviljats med dragningar i januari—augusti 1938 disponerats över nära nog hela behållningen i samma lotterier. För tiden september—december 1938 hava några dylika lotterikoncessioner ännu ej meddelats. Emellertid föreligga ansökningar om bidrag av lotterimedel till belopp, som högst avsevärt överstiger den behållning, som kan väntas uppkomma å dragningar i penninglotterier enligt nuvarande system sistnämnda fyra månader. Med det nya lotteriföretagets igångsättande synes böra eftersträvas en sådan ordning, att bidrag av lotterimedel utdelas allenast i den mån medel finnas tillgängliga att omedelbart lyfta. Härav följer, att bidragstilldelningen skulle behöva begränsas under 1938 till belopp, motsvarande behållningen i de ännu ej beviljade fyra dragningarna nämnda år och under första hälften av 1939 till det därunder utfallande beloppet av det nya lotteriföretaget, beräknat till 1,200,000 kronor. En sådan bidragstilldelning understiger betydligt den numera vanliga, uppgående till 6 å 7 miljoner kronor årligen. Enligt en inom handelsdepartementet verkställd uppskattning skulle för mötande av de mest trängande behoven under ifrågavarande tid erfordras ytterligare minst 3,000,000 kronor. Med hänsyn till angelägenheten av att detta belopp under budgetåret 1938/39 står till Kungl. Maj:ts förfogande hemställer jag, att hos riksdagen äskas ett anslag å beloppet, att sedermera återbetalas av inflytande lotterimedel. Anslaget, som torde böra erhålla naturen av reservationsanslag och benämnas Förskott å lotterimedelsfonden, synes böra anvisas på kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket. Jag förutsätter, att återbetalningen fördelas över budgetåren 1939/40—1943/44 och verkställs genom direkta utanordningar av lotterimedelsfonden.

Vad beträffar principerna för utdelandet av bidrag från lotterimedelsfonden torde dessa, såsom de sakkunniga framhållit, svårigen kunna i förväg bestämt avgränsas. Med avseende å formerna för fördelningen av lotterimedel hava de sakkunniga utgått från, att denna fördelning, liksom hittills, komme att beslutas på föredragning av chefen för handelsdepartementet och, i första hand, på grundval av utredning, som i vanlig ordning verkställts av vederbörande myndigheter. Häremot hava i de avgivna yttrandena erinringar ej framställts. Däremot har i yttrandena bestämt avstyrkts förslaget, att hithörande ärenden före det slutliga avgörandet skulle underställas en särskild rådgivande nämnd. Till den mening, som sålunda kommit till uttryck i yttrandena, vill jag för egen del ansluta mig. De uppgifter, som enligt utredningen skulle åligga den ifrågasatta nämnden, synas samtliga vara av sådan art, att de fortfarande kunna utan olägenhet fullgöras enbart av den ansvarige departementschefen och vederbörande utredningsorgan. Jag vill i detta sammanhang erinra, att motioner om ändrade former för lotteriärendenas beredning av riksdagen tidigare lämnats utan bifall. Sålunda avslogos vid 1932 års riksdag motionsledes väckta yrkanden om ändrad organisation för lotteriärendenas »prövning i sista instans».

Inom handelsdepartementet i anslutning till vad förut anförts utarbetade förslag till dels bolagsordning för Svenska Penninglotteriet Aktiebolag och dels koncession för detta bolag att bedriva penninglotterirörelse torde såsom bilaga B¹ och bilaga C¹ få fogas vid statsrådsprotokollet.

På min hemställan har Kungl. Maj:t redan, i överensstämmelse med vad jag nu tillstyrkt, i riksstatsförslaget för budgetåret 1938/39 upptagit dels under tionde huvudtiteln ett förslagsanslag till Avsättning till lotterimedelsfon-

¹ Ej här intagen.

den å 1,200,000 kronor, dels ock å kapitalbudgeten under fonden för statens aktier ett reservationsanslag till Tecknande av aktier i Svenska Penninglotteriet Aktiebolag å 100,000 kronor samt under fonden för förlag till statsverket ett reservationsanslag till Förskott å lotterimedelsfonden å 3,000,000 kronor.

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget om inrättandet av ett statligt penninglotteri anser sig utskottet i allt väsentligt kunna biträda.

Utskottet.

Sålunda har utskottet i fråga om det blivande lotteriets typ intet att erinra mot ett bibehållande av det s. k. enkla lotteriet såsom form för fortsatt be- drivande av penninglotterirörelse i Sverige.

Beträffande lotteriets omfattning ansluter sig utskottet till departements- chefens förslag därom, att Kungl. Maj:t från början fastställer för olika för- säljningsalternativ beräknade fasta lotteriplaner, mellan vilka lotteriets sty- relse skall äga att välja och inom vilka dragningen skall avse såväl sålda som osålda lotter. Liksom departementschefen finner utskottet försiktigheten bjuda, att man åtminstone för den närmaste framtiden icke räknar med större lottförsäljning än i medeltal 325,000 lotter till varje dragning.

Statslotteriutredningen hade beträffande vinstplanen föreslagit, att högsta vinsten borde fastställas till 50,000 kronor. Utskottet, som finner bärande skäl tala för att högsta vinsten icke bestämmes till lägre belopp än motsva- rande vinst i nuvarande penninglotterier, tillstyrker departementschefens för- slag, att nämnda vinst fastställs till 100,000 kronor.

I fråga om vinstplanen i övrigt har departementschefen icke funnit anled- ning föreligga att frångå, vad som nu gäller i fråga om de särskilda vinster- nas valörer. Utskottet vill emellertid för sin del ifrågasätta, huruvida icke lämpligen efter högsta vinsten borde upptagas två vinster å 50,000 kronor vardera med den jämkning å vinstplanen, att antalet vinster å 10,000 kronor minskas med en. Utskottet har nämligen den meningen, att en dylik anord- ning skulle icke oväsentligt stärka det föreslagna statslotteriets konkurrens- kraft gentemot de utländska lotterierna.

Såsom departementschefen framhållit, har statslotteriutredningen såsom nyhet föreslagit införandet av halvlotter. Även om, vilket framhållits, en dy- lik uppdelning av lotterna skulle komma att fördyra lotteriets omkostnader, anser utskottet dock skälen för anordningen i fråga vara så tungt vägande, att utskottet förutsätter, att förslaget av Kungl. Maj:t tages under närmare omprövning.

Vidkommande organisationen av det ifrågasatta lotteriföretaget har ut- skottet intet att erinra mot att förvaltningen av detsamma uppdrages åt ett särskilt för ändamålet under statens medverkan stiftat aktiebolag liksom ej heller mot bestämmelserna i den föreslagna bolagsordningen.

Vad departementschefen föreslagit beträffande lotteribehållningens an- vändning och redovisning finner sig utskottet i allt böra tillstyrka. Ej heller har utskottet funnit något att erinra mot de föreslagna formerna för fördel- ningen av lotterimedlen och avstyrker följaktligen inrättande av en ifråga- satt särskild rådgivande nämnd.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit i fråga om lotterirörelsens an- ordnande har utskottet lämnat utan erinran.

Vad beträffar de av Kungl. Maj:t med anledning av det föreliggande förslaget begärda medelsanvisningarna dels under tionde huvudtiteln, dels ock å kapitalbudgeten kommer utskottet att framdeles avgiva yttranden.

Vidkommande de i motionen I: 154 gjorda yrkandena torde av det ovan anförda framgå, att utskottet icke funnit sig böra tillstyrka desamma.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen i huvudsak godkänt av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1938 angivna riktlinjer för penninglotteriväsendet i riket;

b) att motionen I: 154 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 mars 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 55.

Reservationer

1) av herr *Nilsson* i Malmö, vilken ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Det av Kungl. Maj:t — — — (= utskottet) — — — fastställles till 100,000 kronor.

I fråga om vinstplanen i övrigt anser utskottet i likhet med departementschefen anledning icke föreligga att frångå vad som nu gäller i fråga om de särskilda vinsternas valörer.

Såsom departementschefen framhållit — — — (= utskottet) — — — tillstyrka desamma.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

a) att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen godkänt av departementschefen i statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 4 januari 1938 angivna riktlinjer för penninglotteriväsendet i riket;

b) att motionen I: 154 — — — (= utskottet) — — — åtgärd föranleda.»

2) av herr *Bäcklund*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka motionen I: 154.

3) av herr *Jonsson* i Eskilstuna.